

B''H

Šabat Šemot

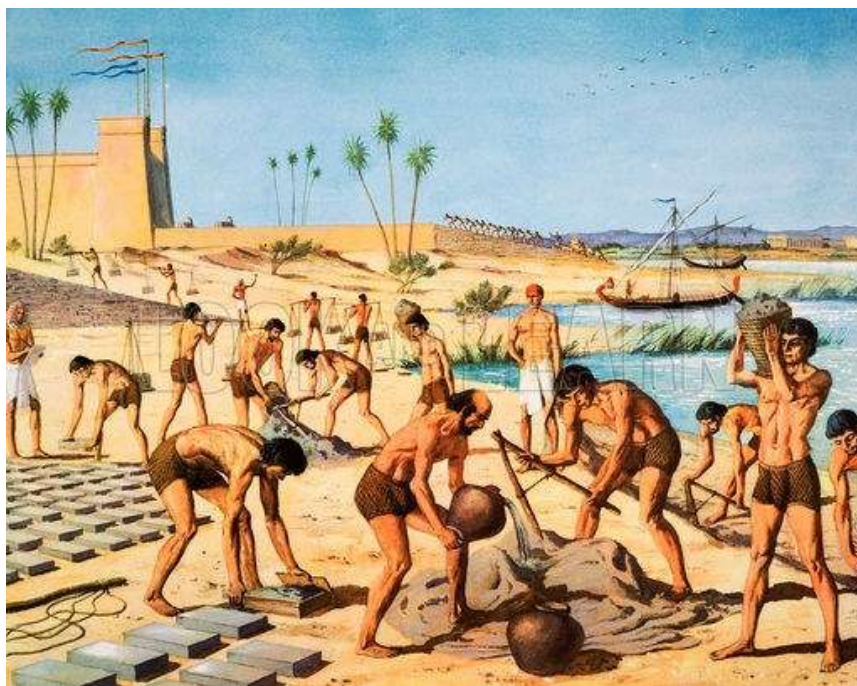
Jeruzalem	16:09	17:29
Zagreb	16:08	17:09
Rijeka	16:15	17:17
Split	16:14	17:15
Dubrovnik	16:10	17:11
Vinkovci	15:58	17:00
Sarajevo	16:05	17:06
Doboj	16:03	17:04
B. Luka	16:06	17:08
Beograd	15:53	17:01
Novi Sad	15:54	17:03
Subotica	15:52	17:01
Zrenjanin	15:51	17:00
Niš	15:52	16:59
Beč	15:57	16:58
Frankfurt	16:19	17:21
Edison, NJ	16:26	17:28

Dnevni Zmanim za Grad Zagreb

Na dan	utorak 9.1.2018.
Alot Hašahar	6:00
Najranije Talit	6:36
Nec Hahama	7:36
Najkasnije Š'ma	9:50
Zman Tefila	10:34
Hacot	12:03
Minha Ketana	14:39
Plag Haminha	15:35
Šekia	16:30
Cet Ha-kohavim	17:12

Paraša Šemot

(Šemot 1,1-6,1)

Broj djece Izraelove u Egiptu se mnogostuko povećao. Osjećajući se ugroženim njihovom sve većom brojnošću, faraon ih porobljava i naređuje hebrejskim bobicama, Šifri i Pui, da kod poroda ubiju svu mušku novorođenčad. Budući da nisu udovoljile njegovoj želji, izdaje naredbu svojim ljudima da pobacaju hebrejske bebe u Nil.

Dijete koje se rodilo Joheved, Levijevoj kćeri i njenom mužu Amramu, položeno je u košaru i pušteno niz rijeku. Djetetova sestra, Miriam, izdaleka nadzire košaru. Faraonova kći pronalazi dječaka, podiže ga kao svog sina i daje mu ime Moše.

Mladi Moše izlazi iz palače i otkriva u kakvim se nevoljama nalaze njegova braća. Zapazi kako Egipćan tuče Hebreja i ubije Egipćana. Sljedećeg dana ugleda

dvojicu Židova kako se tuku; kad ih opomene, oni odaju ono što je on učinio prethodnog dana, pa je Moše prisiljen pobjeći u Midjan. Tamo priskače u pomoć Jitrovim kćerima. Jedna od njih, Cipora, postaje mu žena. Moše čuva stado svog punca.

U podnožju Sinajskog brda Mošeu se iz gorućeg grma obraća B-g koji mu kaže da ode k faraonu i zatraži: „Pusti moj narod da mi može služiti.“ Mošeov brat Aharon je imenovan njegovim glasnogovornikom. U Egiptu Moše i Aharon okupljaju izraelske starješine i govore im da je došlo vrijeme njihovog izbavljenja. Narod im povjeruje, ali faraon odbija pustiti ih i čini sve da im još više oteža život.

Moše se obraća B-gu prosvjedujući: „Zašto činiš zlo tom narodu?“ B-g obećava Mošeu da je izbavljenje nadohvat ruke. ■

Prevela Dolores Bettini

Allja po allja

Kohen - prva alija -17 p'sukim - 1,1-17

Š'mot započinje veznikom **vav** da poveže rođenje Židovske nacije s temeljem kojeg su postavili patrijarasi u knjizi B'reišit. Jakovljevi sinovi s ljubavlju se ponovno nabrajaju. Početni broj od "70 duša" ponavlja se kako bi nam se predočio nevjerojatan porast naroda čak i pod ugnjetavanjem Egipta.

Početne riječi *sedre*/knjige Šmot čine početna slova izraza *V'hajav adam lilmod š'najim Mikra v'ehad targum* - Čovjek je obavezan da preispita tekst Tore dvaput, a prijevod jednom. Baal HaTurim je proširio ovu kraticu i na slijedeće dvije riječi. Njegova cijela rečenica glasi: "Onaj koji uči sedru 2+1, lijepo je pjevajuć, zaslužiti će dug život."

Završna slova početnih riječi (*sofei teivot*) mogu se razmjestiti tako da tvore riječ *T'hilim*. Kad je Izraelski narod u nevolji (igra riječima s imenom Egipta - *Micrajim*), oni će upotrijebiti *T'hilim* da im pomogne usmjeriti njihove molitve B-gu, i tako zaslužiti izbavljenje.

Novi kralj "koji nije znao za Josefa" smatra Židovski narod opasnošću i poduzima mjere da ih porobi i demoralizira. (Interesantno, on je prvi koji nas naziva narodom - "Am Bnei Jisrael", zgodno zvuči, zar ne?) On čak daje uputu bobicama da ubiju mušku novorođenčad prilikom rođenja kako bi spriječio razvoj ovog "potencijalnog neprijatelja" (ili da eliminira potencijalnog izbavitelja Naroda). One odbiju izvršiti njegov nalog i spase živote dječaka.

I zagorčavaju im život... *Trope* (napomene u Tori) na te riječi izgledaju neopravdano veselo za tako tužne riječi. Gaon iz Vilne ističe "sretan" ishod neuobičajeno okrut-

nog ugnjetavanja Egipćana, naime, da je B-g, kao reakciju na prekomjerno postupanje Egipta, skratio naše vrijeme ropstva na 210 godina, od izvorno proračunanih 400 godina. To je bilo učinjeno tako da se vrijeme počelo brojati od rođenja Jichaka, a ne otkako je Jaakov sišao u Egipat. Na to možemo gledati kao na slatki *haroset* na gorkom *maroru*.

Levi - druga alija - 15 p'sukim - 1,18-2,10

Kada Faraon vidi da nije postigao svoj cilj, on naredi da se sva muška novorođenčad (kako Židovska tako i nežidovska) utope. Izraelski narod, u tim nepodnošljivim uvjetima, čudom i dalje jača.

Amram ponovo bude s Joheved i rodi se muško dijete. Kada ga više nije bilo moguće skrivati (neki kažu da se Moše rodio tri mjeseca prerano, da su Egipćani znali kada je vrijeme poroda za Joheved; zato ga je mogla skrivati samo ta tri mjeseca), Joheved pripremi vodonepropusnu košaru i pusti ga u rijeku pod budnim nadzorom njegove sestre.

Bat Par'o pronađe Mošea, te pošalje Mirjam da dovede dojilju za uplakano dijete koje očito ne želi da bude podojeno iz egipatskih grudi. Mirjam dovede Joheved, Moševu majku, koja preuzima Mošea sve dok dijete ne bude odbijeno od prsa. Od tog trenutka nadalje, Mošea odgaja *Bat Par'o* (Batja) u kraljevskoj palači. Ona mu daje ime Moše.

Egipatski astrolozi pročitali su u zvijezdama da se uskoro ima roditi izbavitelj Izraela. Oni su predložili sistematsko utapanje sve muške novorođenčadi (i nežidovske, pošto nisu bili sigurni iz kojeg će naroda izbavitelj doći). Kada je Moše zaplovio u košarici Nilom, astrolozi su izvijestili Faraona da je izbavitelj

Izraela "bačen u rijeku". Kao rezultat ovog ne baš preciznog čitanja zvijezda, Faraon je povukao naredbu da se dječake ima utapati.

Na izraz: *vajeileh iš...* I muškarac (iz kuće Levijeve) otide... Baal HaTurim ističe da se ta fraza ponavlja samo još jednom, u knjizi o Rut: *vajeileh iš mi'Beit Lehem Jehuda...* U oba slučaja, to rezultira izbaviteljem Izraela. U našem slučaju, Mošeom. U *Megilat Rut*, praocem Mašijaha ben Davida.

Š'liši - treća alija - 15 p'sukim - 2,11-25

Vrijedi spomenuti da je mnogo značajnih događaja upakirano u ovih 15 *p'sukim*. Moše izađe da vidi što se događa sa Židovskim narodom. Ubija nekog Egipćanina koji je tukao Židova. Prekida borbu između dvojice Židova (Datana i Avirama). Oni su vdjeli kako on ubija Egipćanina i prijavili ga Faraonu. Moše bježi u Midjan gdje spašava Jitroove kćeri od opasnosti. Uzima Ciporu za ženu. Ona rađa sina, Geršoma. U međuvremenu, ugnjetavanje Egipta uvelike se intenzivira. Ljudi na to reaguju zazivajući B-ga. I On također reagira ...

Moše je rekao *ahain noda hadavar*, prema tome, stvar je poznata. Sfat Emet u ovim riječima vidi snažnu pouku musara za nas. Kad bi se dva Židova međusobno tukla, kada bi Židovi Faraonu prijavljivali drugoga, onda je stvar očita - zašto Židovski narod proživljava teži egzil od drugih naroda.

(nastavak s 2. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Alija po alija**

R'vi'i – četvrta aliya – 15 p'sukim – 3,1-15

Moše napasa Jitroove ovce. Anđeo mu se ukaže iz "grma koji gori ali ne sagorjeva". Moše oklijeva, B-g ga poziva. On kaže Mošeu da je čuo vrisku naroda i da će ih izvesti iz Egipta i dovesti ih u Zemlju mlijeka i meda.

Moše pita "zašto ja?". B-g uvjerava Mošea da će on biti s njim i da će kao dokaz božanske naravi njegove misije, Moše dovesti ljude natrag na "to mjesto" (Sinaj) da "služe B-gu" (i prime Toru). Nadalje, Moše treba narodu "ponovo predstaviti" B-ga.

Moše pita B-ga što da kaže narodu kad im dođe s B-žjom zapovijedi. B-žji se odgovor proteže kroz 9 p'sukim (3,14-22). B-g sebe predstavlja kao *E'h'je Ašer E'h'je* (Alef-Hei-Jud-Hei je jedno od 7 imena B-žjih koje se ne smije uništiti.) B-g daje Mošeu detaljne upute o tome što treba reći narodu. On govori Mošeu kako će ljudi reagirati, a kako će reagirati Faraon. Govori mu o pošasti i o "prijateljskoj" reakciji egipatskog naroda.

Hamiši – peta aliya – 24 p'sukim – 3,16-4,17

Proročanstvo kod grma se nastavlja ... B-g kaže Mošeu: (a) da okupi starješine Izraelove i kaže im da će ih B-g izvesti iz Egipta i dovesti ih u zemlju Izraela, (b) starješine će pratiti Mošea da iznese zahtjev Faraonu za puštanjem na slobodu, (c) Faraon neće pristati, (d) Ja ću udariti Egipat i onda će vas oni poslati iz zemlje, (e) Egipćani će "posuditi" Izraelskom narodu mnogo stvari.

Moše pita: "Na temelju čega će mi vjerovati?" B-g daje Mošeu tri znaka da ih izvede Faraonu i narodu. Moše još uvijek ispituje B-ga zašto baš on, B-g se razljuti na Mošea što je posumnjao u njegov izbor vođe. B-g

obavještava Mošea da će mu Aharon pomoći u ovim pitanjima. Moše dobiva uputu da sa sobom ima svoj poseban štap kad se predstavlja narodu i Faraonu.

Šiši – šesta aliya – 14 p'sukim – 4,18-31

Moše se vraća Jitrou i kaže mu da mora ići svojoj braći. Jitro otpošalje Mošea na put.

B-g kaže Mošeu da nema opasnosti za njega da to učini.

Moše uzme svoju ženu i sinove i vraća se u Egipat. B-g podsjeća Mošea na znakove koje treba upotrijebiti pred Faraonom, i da Faraon neće poslušati, te da će on (Moše) reći Faraonu da ako ne oslobodi narod, B-g će ubiti njegovo prvenca.

Na putu, Cipora obreže svoga sina. Komentari objašnjavaju da Moše nije obrezao ni svog sina Eliezera zbog opasnosti pri putovanju kada je netko nedavno obrezan, niti je odgodio svoj povratak u Egipat, što bi bilo opiranje B-žoj zapovijedi. Čini se da je bio u zabludi time što ga nije obrezao, jer mu je život bio u opasnosti sve dok Cipora nije obavila obrezivanje.

B-g kaže Aharonu da pođe u susret Mošeu. Moše ispriča Aharonu sve što se dogodilo. Oni okupe starješine i Aharon im govori što će se dogoditi. Ljudi povjeruju u ono što čuju i poklone se B-gu.

Š'vi'i – sedma aliya – 24 p'sukim – 5,1-6,1

"A nakon toga, Moše i Aharon odu" k Faraonu i rekoše mu: "Pusti moj narod da ode ..."

Primijetite da starješine nisu spomenute. Raši nam govori da su starješine jedan po jedan "nestajale" (u strahu od Faraona) dok je svita išla Faraonu, sve dok nisu ostali samo

Moše i Aharon. Tako će biti i na Sinaju. Starješine su ostale u podnožju gore, a Aharon i Moše su uzašli. (Tada je Aharon stao, a Moše je sam nastavio do vrha.)

Faraon odbija, pitajući tko je taj B-g Izraelov. On tada povećava teret narodu (koji očito ima previše slobodnog vremena, jer traže trodnevni dopust). Vođe naroda nose teret novih propisa i žale se Faraonu. Faraon krivi Mošea, narod reagira gnjevom i nezadovoljstvom. Moše kaže B-gu da su njegovi naponi bili kontraproduktivni. B-g kaže da ćeš **sada** ti (Moše) vidjeti što će B-g učiniti Faraonu ...

B-g objašnjava Mošeu da je ovaj "neuspjeh" uvod u veliki Izlazak. Gemara kaže da "Ben David (Mošijah) neće doći sve dok ... ljudi neće očajavati za izbavljenjem". (Postoje mnoge varijante kako je ta tvrdnja izrečena u Gemari, ovo je tek jedna od njih.) Evo "dokaza" te tvrdnje: B-g kaže da je **sada** (a ne prije, dok su ljudi još imali nade) *Geula* spremna doći, jer su ljudi bili toliko razočarani ishodima posljednjeg posjeta Faraonu.

Maftir čine posljednja 3 p'sukim.

Haftara 23 p'sukim – Ješajahu 27,6-28,13, 29,22-23

Kao što *sedra* pripovjeda o Jaakovljevoj obitelji u egzilu, tako prorok govori o egzilu Naroda Izraelovog. U *sedri* se nalazi B-žje proročanstvo Mošeu Rabeinu kod Goručeg grma, o izbavljenju Izraela, Stajanju kod Sinaja koje će uslijediti, te ulasku u Zemlju kojom teku mlijeko i med. U *haftari* se nalazi proročanstvo da će doći dan kada će se oglašiti Veliki šofar, i svi će se izgnanici sakupiti gdje god bili razasuti, i doći će da služe Vječnom i poklone mu se u Jeruzalemu. *Sedra* govori o Prvom izbavljenju; *haftara* pak, o Potpunom izbavljenju. ■

Rabbi Jack Abramowitz:

Tarjag - 613 zapovijedi

U parši Š'mot ne pojavljuje se niti jedna od 613 micvos, pa ćemo nastaviti s razmatranjem općih principa.

Kratak pregled 14 pravila kojima se Maimonides koriste kao kriterijima pri sastavljanju svog popisa 613 micvos

Rambamov peti princip: Razlog za micvu nije micva

Ponekad nam Tora navodi razlog za micvu. On može zvučati poput zasebne micve, no on to nije. Na primjer, Tora govori o čovjeku koji se razvodi od svoje žene, a koja se potom ponovno vjenčava. Tora nam kaže da je, ukoliko se njezin drugi brak raspadne, on ne može uzeti natrag. Pnz 24,4. kaže: "Njezin prvi suprug, koji ju je otpustio, ne može je ponovno uzeti za ženu ..." Isti redak zaključuje: "Ne smijete donositi grijeh u zemlju ..." Ovo može zvučati kao zasebna micva, ali nije. To je razlog zapovijedi da se ponovo ne vjenča s njom.

Još jedan primjer: Levitski zakonik 19,29. zabranjuje nemoral govoreći: "Nemojte dopustiti da se vaše kćeri ponašaju promiskuitetno", a zatim "ne dopusti da zemlja postane pokvarena i puna izopačenosti". Potonji dio je objašnjenje početnog dijela, a ne zasebna zabrana.

Rambam daje još nekoliko takvih primjera, popraćenih dokazima iz Talmuda i Midraša da je njegova analiza točna. Na primjer, Talmud u *Zevahim 16a* navodi redak: "Neće napustiti Svetište, i neće prouzročiti da Svetište postane nečisto" (*Levitski zakonik 21,12* - onaj o kojem se govori je Kohen Gadol koji prisustvuje sprovodu). Talmud izjednačuje izlazak s oskrnućem: onaj tko izlazi oskrnjuje, a onaj koji ne izlazi ne oskrnjuje. Iz toga vidimo da "ne oskrvni" zasigurno nije zasebna zabrana.

Maimonides zaključuje da je to princip u kojem su neki raniji sastavljači također pogriješili, no uračunavanje razloga za micve zasebno posve je neutemeljeno. Kada bi netko upitao kako se ispunjavaju ili krše "zapovijedi" poput, da se ne dovodi grijeh u zemlju, da se zemlju ne puni nemoralnošću, i da se ne prouzroči da *Miškan* postane okaljani (naša gornja tri primjera), ne bi bilo odgovora. Ako to nisu razlozi na kojima počivaju druge micvos, tada nema referentnog okvira za njihovo kontekstualiziranje. ■

Sefer Hamicvot Hakacar

Zapovijedi koje se danas mogu poštivati

kako ih je sakupio Hafec Hajim

Negativne zapovijedi

90. Negativna je zapovijed ne jesti ud ili dio žive životinje

jer Pismo kaže, *i nećeš jesti život zajedno sa mesom (D'varim 12,23)*; a prema Usmenoju predaju učilo se da je to savjet da se ne jede ud ili dio koji je odrezan sa živog bića. Ako je netko pojeo sa žive životinje količinu veličine masline, on je trebao biti bičevan. Čak i ako je pojeo čitav organ ili ud, ako je to bilo barem veličine masline trebalo ga je bičevati; a ako je bilo manje, bio bi oslobođen kazne. No, ako bi jeo organ ili ud živog bića, a uz to i nešto mesa žive životinje, on bi prekršio dvije zabrane (*nećeš jesti život zajedno sa mesom [isto], i §87, nećeš jesti nikakvog mesa u polju koje je t'refa [Š'mot 22,30]*).

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svako doba, kako za muškaraca tako i za ženu.

91. Negativna je zapovijed ne kuhati nikakvog mesa u mlijeku

jer Pismo kaže, *Ti nećeš kuhati jare u mlijeku njegove majke (Š'mot 23,19)*. Ako tko kuha meso u mlijeku koristeći količinu veličine masline obojega, ima ga se izbičevati, makar to i ne jeo. Od toga je zabranjeno imati bilo kakve koristi, i traži se da to bude sahranjeno, a zabranjeno je [čak] izvući bilo kakve koristi od pepela od toga [ako se spali]. To, međutim, posebno vrijedi za meso košer životinja, čak i ako je *n'vela* [vidi gore pod §86]; tada treba primijeniti bičevanje zbog kuhanja. Ali ako je to bilo meso košer životinje u mlijeku ne-košer životinje ili meso ne-košer životinje u mlijeku košer životinje ili ako je to bilo meso košer nepripitomljene životinje ili peradi u mlijeku - kuhati ga i imati koristi od njega je dopušteno, no ne i jesti ga.

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svako doba, kako za muškaraca tako i za ženu. ■

Rabbi Dr. Azriel Rosenfeld:

Šulhan Aruh

Šulhan Aruh ("postavljeni stol") skup je onih područja halahe - židovskog vjerskog prava - koja su danas primjenjiva. Sastavio ga je Rabi Yosef Karo iz Safeda (Izrael) otprilike 1560. godine, i postao je općeprihvaćen kao mjerodavan nakon što ga je Rabi Moshe Isserles iz Krakova (Poljska) oko 1570. godine nadopunio napomenama (poznatim kao Mapa - "stolnjak") iznoseći pravorekone koje ih se drže aškenaski Židovi.

Dio I: Orah hajim

Poglavlje 11 - Jelo

Kada se obrok započinje s kruhom, kruh držimo s obje ruke (167,3-4), jedan veći komad (ali manji od veličine jaja za svaku osobu) se djelomično otrgne s kraja kruha (vidi 167,1), kaže se blagoslov "... Koji izvodi kruh iz zemlje" (167,2), te se komad otrgne do kraja. Onaj koji je kazao blagoslov trebao bi odmah pojesti komad tog kruha (167,20), ako dođe do prekida nevezanog uz sam čin, blagoslov se mora ponoviti (167,6.7). Ako nekolicina ljudi jede zajedno (vidi 167,11-13), domaćin bi trebao izreći blagoslov (vidi 167,14) i podijeliti kruh ostalima (167,18) nakon što oni odvrate: Amen" (167,16). On ne bi trebao kazati blagoslov za njih ukoliko i sam ne jede (vidi 167, 19-20), oni ne bi trebali jesti prije njega, osim ako nemaju svoj vlastiti kruh (vidi 167,6.15), a trebalo bi mu prvom ponuditi i druga jela (167, 17). U vezi pogrešaka i kada niste sigurni u vezi blagoslova, vidi 167,8-10. Prije nego li se jede kruh na stolu treba stajati sol (vidi 167,5), o važnosti jedenja soli i pijenja vode vidi 170,22 i 179,6.

Po mogućnosti, trebalo bi jesti samo s ljudima koje se poznaje, vidi 170,20. Kada više ljudi jede zajedno, oni ne smiju govoriti (170,1), ne smiju promatrati jedni druge (170,4), trebaju se vladati pristojno (vidi 170,2.6) i trebali bi učiniti što god domaćin zatraži (170, 5). Ne smije se biti pohlepan (vidi 170,7-13) ili se vladati na način da bi se drugima mogao činiti neumjestan (170,14-17,22). O davanju dijela hrane posluži ili pridošlicama, vidi 169,1-3 i 170,3.18-19.21. Kada je potrebno oprati ruke između slijedova (vidi

173,1-2), mora ih se oprati vodom i osušiti (173,3). U vezi pranja ruku nakon odlaska u toalet tijekom jela, vidi 170,1. S hranom se ne smije postupati s nepoštovanjem ili na način koji može pokvariti njezin izgled (vidi 171,1-5), a mrvice treba ukloniti na prikladan način (vidi 180,4).

Nakon što se kaže blagoslov nad kruhom, nije potrebno reći zasebne blagoslove na drugu hranu koja se poslužuje kao dio obroka, ali ona hrana koje nije uobičajeno dio obroka zahtijeva zaseban blagoslov, osim ako se ne jede s kruhom (vidi 168,8; 176,1; 177,1-5). Kada je potrebno reći zaseban blagoslov, treba ga reći samo prvi put kada se ta hrana poslužuje, vidi 179,5. Za vino koje se poslužuje tijekom obroka potrebno je reći blagoslov ("... Koji stvaraš plod vinove loze", 174,1), osim ako je ono posluženo i prije jela (vidi 174,4) ili se to očekivalo (vidi 174,5; 179,4); ali za druga pića koja se poslužuju za vrijeme obroka ili nakon vina nije potrebno reći zaseban blagoslov (174,2.7). Ako se pije druga vrsta vina, kaže se blagoslov "... Koji je dobar i čini dobro", osim ako ono nije tako dobro kao prethodno vino (vidi 175,1-3,6); to

ne čini osoba koja jede sama (175,4). Jedan čovjek može reći blagoslove za vino za sve ako se oni s time slože; vidi 174,8 i 175,5.

Nitko ne smije napustiti prostoriju za vrijeme obroka, osim da ispuni vjerske obveze (vidi 178,2.6), ali ako se namjerava vratiti ili uzima hranu sa sobom (vidi 178,4), nije potrebno da kaže blagoslov poslije jela (vidi pogl. 14) prije odlaska (vidi 178,2), i ako je svoje misli zadržao na obroku, ili ako ostali ostaju u prostoriji, on ne mora ponovno reći blagoslove kad se vrati (vidi 178,1-2). U vezi osobe koja jede vani, izvan prostorije, vidi 178,2-3. Ako se zadrijema tijekom obroka, ili ode na WC, to se ne smatra prekidom obroka (178,7).

Otkako započnu pripreme za kaživanje blagoslova poslije jela, ne smije se jesti ili piti, bez da se blagoslov kaže iznova; vidi 179,1-3. Stolnjak se ne smije ukloniti, i kruh se ne smije odnijeti sa stola, prije nego što se kaže blagoslov poslije jela (180,1-2), a nož treba pokriti (180,5). S mjesta gdje će se prati ruke treba očistiti mrvice, vidi 180,3. Prste treba oprati (i obrisati, vidi 181,8) nakon obroka (vidi 181,1.4-5.10), ali se ne kaže blagoslov (181,7). Može se

upotrijebiti bilo koja tekućina (181,9), ali ne smije biti jako vruća (181,3) i ne smije se prolići na tlo (181,2). Kada mnogo ljudi jede zajedno, o redosljedu kojim vrše pranje vidi 181,6. ■

Teme za razmatranje uz šabatni stol

Pravedni ne-Židov

Za svojim Šabatnim stolom ispričujte neke priče o suvremenim pravednim ne-Židovima. Usporedite dileme s kojima se suočavaju i njihova djela spasenja, s onima s kojima se suočavaju likovi u paraši Šemot, poglavlja 1-2.1

Raspravite: Što je to što čini "pravednog ne-Židova"?

- Prema mnogima, "מלכות העברית" nisu bile židovske babice, nego egipatske babice za Židove. Ako je tako, odakle su prikupile hrabrosti da se usprotive faraonu?
- Što omogućuje nekome da se suprotstavi vlastitom narodu i pomogne strancu?
- Što mislite, o čemu je faraonova kći razmišljala kad je spašavala bebu Mošea?
- Mislite li da biste bili spremni riskirati svoj život da spasite nepoznatog ne-Židova?

Uzimanje zakona u svoje ruke

Mnogi hvale Mošea zbog ubojstva egipatskog nadzornika i smatraju ga nenadmašnim borcem za pravdu. Međutim, drugi ga osuđuju zbog pretjerane reakcije ili uzimanje zakona u svoje ruke. S kim se slažete? Je li Moše bio u pravu ili krivu kad je ubio Egipćanina?

Ostala pitanja za razmišljanje vezana uz ovo:

- Kada je dopušteno da uzmete zakon u svoje ruke?
- Je li vam dopušteno / zabranjeno / obavezno postupiti protivno zakonu u slučaju kada je zakon pokvaren?
- Je li opravdano "pretjerano reagirati" ako je svrha probuditi ljude iz mrtvila ravnodušnosti?
- Je li dopušteno kazniti nekoga za nešto što će učiniti ili bi

mogao učiniti u budućnosti?

Moše i Cipora

Tora ne daje mnogo pojedinosti o Mošeovom obiteljskom životu. Je li to bio model koji bi trebalo slijediti ili je njihov obiteljski život trpio zbog mnogih Mošeovih odgovornosti kao vođe?

Još neka pitanja koja treba razmotriti:

- Kako je Moše mogao oženiti Ciporu, Midjanku? Kakva su bila njezina vjerska uvjerenja u to vrijeme? Koja su bila Mošeova? Ako je to doista bio "mješani brak", kakve je učinke to imalo na potomstvo?
- Je li Cipora pozitivno ili negativno utjecala na Mošea?
- Kada je Moše poslao Ciporu i njihovu djecu natrag u Midjan i zašto? Je li to bio razvod, razdvajanje ili nešto drugo? Je li ova odluka bila opravdana?

Ogrezlo srce

Kroz početak Knjige Šemot čitamo kako je faraon tvrdoglavo odbijao pustiti Djecu Izraelovu. Tora to pripisuje Hašemovom otvrdnjavanju njegovog srca.

- Možete li se sjetiti primjera suvremenih "faraona" koji slično odbiju kapitulirati pred neizbježnim porazom, iako znaju da će to dovesti do uništenja ili patnje njihovih naroda? Što vodi ove suvremene ličnosti da "otvrdnu svoja srca"? Mogu li se ogrezla srca biblijskih likova objasniti na isti način?
- Ima mnogo događaja koje pripisujemo Hašemu, govoreći: "bila je to B-žja ruka" ili slično. Jesu li svi takvi događaji zaista čudesno B-žje djelovanje ili su to prirodni događaji koje mi pripisujemo Hašemu? Ako je u pitanju potonje, zašto onda govorimo o njima kao o djelovanju Hašema?
- Seforno objašnjava da je svrha otvrdnjavanja faraonovog srca bila da mu se osigura prilika da se istinski pokaje. On naglašava kako Hašem ne pravi razliku između Židova i ne-Židova, već im daje jednake prilike za promjenu. Mislite li da je dar pokajanja univerzalan ili ne? ■

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Shaul Rosenblatt:

Što vođu čini velikim?

Egipat je prototip budućnosti Židova u egzilu. Najprije Židovi žive u predgrađu, u ovom slučaju u Goshenu. Potom postaju uspješni. Zatim se asimiliraju u egipatsko društvo i daju velik doprinos. Onda uslijedi društveno prihvaćanje i potpuna integracija, zar ne? Pa, ne baš. Na vlasti je novi faraon koji kaže da su židovska djeca mnogo korisnija ako plivaju na dnu Nila. I tako počinje progonstvo.

Rodilo se dijete koje će postati spasitelj židovskog naroda. Dječak kojeg je spasila faraonova kći odgojen je kao princ. Ime mu je Mojsije. On ne zaboravlja svoje podrijetlo i kada se suočava sa Egipćaninom koji je ubio Židova, on ubija Egipćanina i bježi u Etiopiju. Mnogo godina kasnije, B-g mu se pojavljuje u gorućem grmu. Nakon malo uvjerenja, Mojsije se pristaje vratiti u Egipat i povesti židovski narod u slobodu. Ne iznenađuje da faraon nije baš pretjerano oduševljen idejom da preko noći izgubi cjelokupnu radnu snagu. On odlučuje postaviti potencijalnu pobunu pa značajno uvećava posao židovskih robova. Ne iznenađuje ni to da Židovi nisu previše oduševljeni Mojsijevim dosadašnjim naporima, pa odjeljak završava tako da on postaje svačiji negativac – osobito kao vođa židovskog društva.

Mojsije je bio čovjek koji je prihvaćao odgovornost gdje god se nalazio.

A preuzimanje odgovornosti prva je osobina velikog vođe.

Ako prihvatim Toru kao činjenični dokument, što svakako i činim, Mojsije je bio najveći vođa u povijesti. On je svoje ljude izveo iz ropstva i od njih oblikovao narod. On je za njih činio 'čuda na zahtjev'. Nije izgubio nijednu bitku i, najvažnije, pribavio im je sustav vrijednosti po kojem njihovi potomci žive 3500 godina kasnije. Nitko nije došao ni blizu toga.

Dakle, što je Mojsija učinilo Mojsijem?

Postoji mnogo faktora, ali u ovom odjeljku Tora nam daje tri za koja vjerujem da su apsolutni temelji dobrog vodstva. Bez te tri stvari ne može se postaviti dobar temelj. Mislim da je pravo vrijeme da govorimo o tome što vođu čini velikim, pa ću tokom sljedeća tri tjedna svaki tjedan pažnju posvetiti jednoj od njih.

Sve tri stvari nalaze se u stihu, '... Mojsije je odrastao i izašao k svojoj braći i osjetio njihov teret...' Mudraci ističu da je već u prethodnom rektku spomenuto da je 'dijete odraslo', pa je ovo drugo spominjanje 'odrasanja' naizgled suvišno. Oni objašnjavaju da je prvo spominjanje jednostavno vezano uz Mojsija koji je

postao odrastao. Vrijeme to čini neovisno o izboru osobe.

Međutim, Mojsije je na sebe preuzeo odgovornost. To se događa samo ako osoba to izabere. Mojsije je bio čovjek koji je prihvaćao odgovornost gdje god da je išao. A preuzimanje odgovornosti je prva osobina velikog vođe.

U očima vođe, problemi spadaju u njegovu odgovornost. On se može savjetovati sa drugima, može uključiti druge, može čak i delegirati druge. Ali na njemu je da riješi problem i ako problem nije riješen, on je kriv za to. Kao što je pisalo na stolu predsjednika Trumana: „Na meni je odgovornost.“

Druga strana iste medalje je, očigledno, da vođa ne okrivljava druge. U generaciji u kojoj ljudi često krive sve i svakoga za svoje probleme, to je kvaliteta koja mora zasjati u vođi. Mnogo je problema s okrivljanjem, ali kada je vodstvo u pitanju, najveći je po mom mišljenju taj što to znači da vođa nije otvoren za promjene. Vođa mora prepoznavati da je i on čovjek i da će činiti pogreške. Okrivljanje je prebacivanje tih pogrešaka na nekog drugog. I stoga vođa iz njih ne uči ništa: on je jednostavno uvjeren u svoju vlastitu savršenost. 'Ništa nije pogrešno kod mene; ja samo imam krive ljude koji rade za mene.' To ne znači da i drugi ne mogu biti u krivu i činiti pogreške. Stvar je jednostavno u tome da okrivljanje prebacuje pažnju sa uloge vođe, a to nije ni od kakve pomoći.

Preuzimanje odgovornosti, a ne svaljivanje krivice na druge, prva je neophodna osobina velikog vođe.

Šabat šalom! ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi David Stav:

Pružena ruka

Jaakov i njegovi sinovi su umrli, a nad Egiptom je zavladao novi kralj koji nije znao, ili nije htio znati, za poseban odnos koji je postojao između Egipta i Josefa i njegove obitelji. Novi je kralj postupno donosio ekonomske proglašene koji su nanosili patnju izraelskom narodu. Slao ih je u radne logore gdje su bili prisiljeni graditi nove gradove, a kasnije je naredio da se ubije svako izraelsko muško novorođenče. Hebrejske babcice pokušavale su prokrijumčariti djecu, ali nisu uvijek u tome uspjevale.

Jedna obitelj koja se suočila sa tom strašnom stvarnošću, mučila se s velikom dilemom. Amram i Joheved imali su dvoje djece, Mirjam i Aharona, te su sada razmišljali o svom sljedećem koraku. Odlučili su se razdvojiti kako ne bi postali žrtve čedomorstva. I mnogi njihovi prijatelji i učenici ostavljali su svoje žene iz istog razloga. Izgledalo je kao da je židovski narod osuđen na polaganu ali sigurnu propast – to je bilo samo pitanje vremena.

Mirjam, koja je tada imala šest godina, usprotivila se svom ocu: "Tom odlukom donio si holokaust nad naš narod. Tvoja je odluka gora od faraonove. On je dao proglas samo protiv muške djece, a ti si ga proširio i na žensku djecu!" Amram je poslušao mudri savjet svoje kćeri i hrabro odlučio vratiti se Joheved koja će mu ponovo biti žena, i imati djecu, čak i u atmosferi tih zlih pro-

glasa. Tako se rodio njihov sin Moše.

Moše je bio u opasnosti od trenutka kad je prvi puta udahnuo zrak. Njegov je život čudesno spašen kada ga je faraonova kći izvadila iz rijeke. Čin milosti spasio je život prvog vođe židovskog naroda. To je bio vođa koji će kasnije pružiti svoju ruku i izvući svoju braću iz ropstva u slobodu.

Što znamo o tom čovjeku, Mošeu? Zašto je on bio osoba koju bi Hašem izabrao da vodi Njegov narod u najmračnijem razdoblju? Tekst je dosta štur kada je riječ o Mošeovoj mladosti. Moše je djetinjstvo proveo u faraonovoj palači i kada je izašao na ulicu, susreo se licem u lice s tlačenjem svog naroda: "... i vidio je Egipćanina koji tuče jednog Hebreja. On se okrenuo i vidio da nema

čovjeka, zato je udario Egipćanina..." (Šemot 2,11-12)

**Pomoći nekome
koga poznajemo
je lako i čini
da se osjećamo dobro.
Međutim, mnogo je teže
naići na ljude
koji se mogu poistovjetiti
s onima koji su drugačiji,
koji imaju drugačiji
društveni položaj, ili
drugačiju prošlost.**

Sljedećeg dana, nastavlja tekst, on ugleda „dvojicu Hebreja kako se svađaju i kaže zlome, „Zašto udaraš svog prijatelja?“ (stih 13)

(nastavak s 8. stranice) **Rabbi David Stav: Pružena ruka**

On odlazi u stranu zemlju Midjan, sjedi pored zdenca i vidi kako pastiri tjeraju Jitrove kćeri koje su došle napojiti svoja stada. Primoran da reagira, „... Moše ustaje i spašava ih te poji njihova stada.“ (stih 17)

To su tri slike koje moramo zabilježiti u svom sjećanju. To su slike čovjeka koji vidi i reagira. On se mogao ponašati sasvim drugačije u Egiptu i Midjanu. Ti događaji nisu imali veze s njim. Što šticećenik egipatske princeze ima zajedničko sa pretučenim hebrejskim robom? Kakve veze ima Moše sa svađom dvojice hebrejskih robova? Na koji je način on povezan sa kćerima idolo-pokloničkog svećenika Jitroa?

Pomoći nekome koga poznajemo je lako i čini da se osjećamo dobro. Međutim, mnogo je teže naići na ljude koji se mogu poistovjetiti sa onima koji su drugačiji, koji imaju

drugačiji društveni položaj, ili drugačiju prošlost. Moše je čovjek koji nije mogao ravnodušno gledati na druge. On pred sobom vidi potištenog čovjeka koji je maltretiran, čovjeka kojemu je potreban spas, i on mu pruža svoju ruku.

Tako je započeo Mošeov život, sa pruženom rukom faraonove kćeri koja ga je spasila. Ta ruka koja mu je pomogla ostala je u njegovom sjećanju cijeli život. Mnogo prije no što će postati veliki vođa koji će voditi cijeli narod, on je spasio jednog čovjeka, drugog, trećeg... Tako započnu velike stvari. Ove tri slike iz Mošeovog privatnog foto albuma uče nas da kada pružimo pomoć nekome, to može biti početak izbavljenja za mnoge druge. ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Ephraim Buchwald:

“Odakle će doći moje spasenje?”

Ovotjedna *parša*, *parša Šemot*, prvi je odjeljak knjige Izlaska, druge od pet knjiga Tore. Knjiga *Šemot* bavi se vremenskim periodom u kojem je dvanaest Izraelovih plemena postalo jedan narod kroz zajedničko iskustvo ropstva u Egiptu, izlaska iz Egipta i prelaska preko Crvenog mora.

Parša Šemot započinje rođenjem Mojsija kojeg je spasila faraonova kći i podigla ga kao princa u faraonovoj palači. Unatoč tome što je odgojen kao egipatski plemić, mladi Mojsije je na Izraelce gledao kao na svoju braću.

Kada Mojsije vidi Egipćanina kako tuče Židova i kako nitko ne priskače Židovu u pomoć, on ubija Egipćanina i zakopa njegovo tijelo u pijesak. Idućeg dana, kada Mojsije izađe, vidi dvojicu Židova koji se svađaju. Prema Midraš Raba (*Šemot* 1,28), jedan od te dvojice bio je onaj isti čiji život je spasio Mojsije dan ranije. Kada Mojsije pokušava zaustaviti nasilnika, on viče (*Šemot* 2,14):

„Tko te postavio za autoritet, za vladara i za suca nad nama? Želiš li ubiti i mene, kao što si ubio onog Egipćanina?”

Jednom kada se pročulo za to što je Mojsije učinio, faraon ga je želio ubiti. Mladi princ pobjegao je u midjansku zemlju gdje je sjeo pored zdenca čekajući da dođu lokalni stanovnici. Odjednom se Mojsije opet suočio s nepravdom i osjećao primoranim da intervenira.

Kada je vidio midjanske pastire koji su uznemirivali Jitrove kćeri ne dopuštajući im da napoje ovce svog oca, on je otjerao pastire i sam napojio Jitrove ovce.

Iznenaden time što su njegove kćeri tako rano došle kući, Jitro je od svojih kćeri saznao da ih je neki Egipćanin spasio od pastira i čak im napojio ovce. (*Šemot* 2,19)

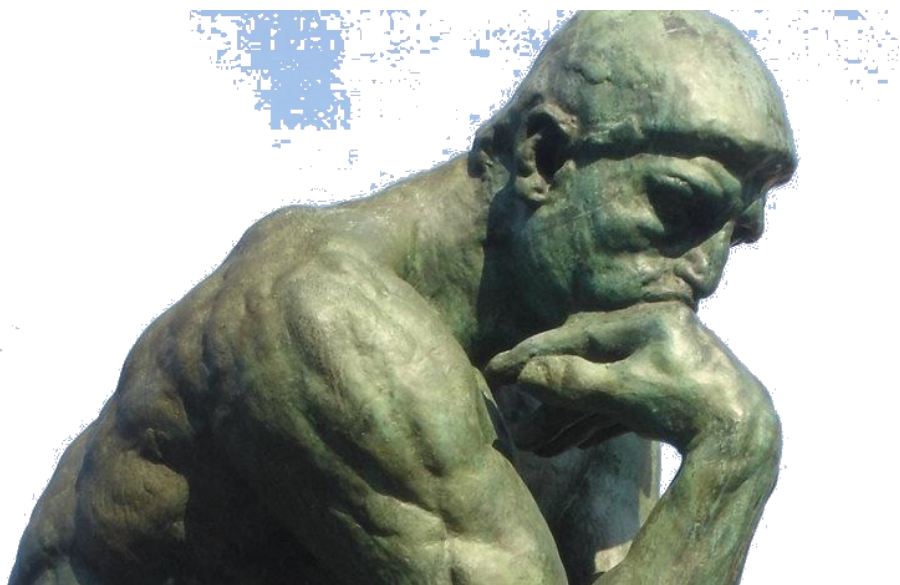
Na činjenicu da su Jitrove kćeri smatrale Mojsija Egipćaninom, komentatori ne gledaju pozitivno. Nakon svega, kada je u Postanku 39,14

Josip odbio ponudu gdje Potifar, ona je slugama predstavila Josipa kao Židova koji im se ismijava, što upućuje na to da Josip nije skrivao svoje podrijetlo, te se javno predstavljao kao Židov u Egiptu. Međutim, Mojsije je očigledno dozvolio drugima da misle da je Egipćanin te ih nije ispravljao. Zbog toga, kaže nam Midraš, Josip je zaslužio da bude pokopan u Svetoj zemlji, dok je Moše pokopan u pustinji Moaba.

Mnogi od nas nikada ne shvate i ne spoznaju ulogu koju „Egipćanin“ igra u našim životima

Midraš Raba (*Šemot* 1,32), podiže pitanje vezano uz stih iz *Šemot* 2,19, „i one (Jitrove kćeri) su mu rekly da ih je Egipćanin spasio od pastira.“ Midraš pita, „Je li Mojsije Egipćanin? Jasn0 je, on je Hebrej!“ Midraš zatim objašnjava da su za Mojsija mislili da je Egipćanin samo zato jer je njegova odjeća bila egipatska.

Midraš nudi i drugo tumačenje: Izraz „iš Micri“ (egipatski čovjek, Egipćanin), može se usporediti sa čovjekom kojeg ugrize poskok i on otrči do rijeke kako bi brzo isprao otrov sa svojih nogu. U rijeci, on spazi dijete koje se utapa i spasi ga. To dijete kaže svom spasiocu, „Da nije bilo tebe, bio bih mrtav.“ On odgovara, „Nisam te ja spasio, nego poskok koji me ugrizao i od kojeg

(nastavak s 10. stranice) **Rabbi Ephraim Buchwald: "Odakle će doći moje spasenje?"**

sam pobjegao, on te spasio!"

Kada su Jitrove kćeri zahvalile Mojsiju zato što ih je spasio iz ruku pastira, on je odgovorio, „Nisam vas ja spasio. Egipćanin kojeg sam ubio, on vas je spasio!“ Zato su kćeri rekle svom ocu, „iš Micri“, egipatski čovjek, što znači: Jedini razlog zbog kojeg se Mojsije našao u Midjanu i završio blizu Jitroa bio je Egipćanin kojeg je ubio!

Jako često u životu nađemo spasenje ili neuobičajenu količinu dobra koje dolazi iz neviđenih i neočekivanih izvora. Poznati židovski pisac, rabi Hanoh Teller, piše o jednom istinski velikodušnom i pravednom čovjeku koji je dobrovoljno donirao svoj bubrež potpunom strancu. Kada su ga pripremali za vađenje bubrega, liječnici su u njegovom tijelu pronašli opasne stanice raka koje su otklonili i tako mu spasili život.

Koliko smo puta čuli o onima koji su unatoč svim nedaćama preživjeli Holokaust i postigli velike životne i poslovne uspjehe zahvaljujući snazi

i snalažljivosti koju su razvili u vremenima nevolje?

Mnogi od nas nikada ne shvate i ne spoznaju ulogu koju „egipatski čovjek“ igra u našim životima – teškoće, izazovi i bitke koje jačaju našeg unutarnjeg čovjeka, dajući nam snagu da uspijemo i prevladamo.

Zato je jako važno gledati svaki životni izazov kao priliku da se ojačamo, da razvijemo nove talente i nove pristupe za buduće prepreke s kojima ćemo se neminovno suočavati. Ponekad se to postiže tako da se suočimo sa izazovima, radije nego da im se podložimo puni frustracije.

Mnoga životna iskustva mogu biti riješena kroz veću marljivost i osobni rast. Svi mi trebamo na svog „Egipćanina,“ (naše izazove), gledati ne kao na prepreke, već kao na svježije prilike i blagoslove koji će nesumnjivo rezultirati dosad neviđenim postignućima.

Neka biste bili blagoslovljeni! ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Berel Wein:

Senzibilitnost

Tora nas u osnovi ostavlja nepripremljene na opis zbivanja koja su za nas zabilježena u ovojtoj *parši*. Kad smo se prošli puta rastali od Izrealove obitelji na kraju prošlotjedne *parše Vajehi*, Židovima je bilo dobro, bili su utjecajni, zaštićeni i lijepo su se smjestili u gošenskoj zemlji.

Tora nam ne daje opis procesa koji je tako drastično promijenio spomenutu situaciju pretvorivši je u ropsku državu za Židove. Ona nam jedino govori o novom kralju koji nije poznavao Josefa i koji je, iz razloga koji nisu konkretno navedeni u Tori, postao mrzitelj i progonitelj Židova.

Čini se da Tora pokazuje da je to gotovo prirodan tijek događaja – i da se to moglo očekivati. Egipatski egzil koje započinje na visokom nivou, pretvara se u očajnu tugu i pokušaj genocida, pa završava čudesnim izbjavljenjem. Tora se ne bavi nikakvim motivom za ovakav slijed zbivanja. Što su Židovi pogrešno učinili? Zbog čega ih je faraon toliko zamrzio? Koji su ekonomski ili društveni činitelji toga vremena omogućili takvo dramatično pogoršanje položaja Židova u Egiptu?

Tora se ne bavi ni jednim od tih pitanja. To je gotovo kao da Tora želi da razumijemo da se takve stvari u historiji čovječanstva događaju neprimjetno. I da su, posebno u Židovskoj povijesti, nastojanja povjesničara i sociologa da objasne takve iracionalne događaje i ponašanja sasvim beskorisna.

Kao što se često ističe, svi kasniji Židovski egzili - Babilon, Španjolska, Francuska, Njemačka, istočna Europe, muslimanski Bliski Istok – svi oni izgledaju jezivo slično ovom prvobitnom egipatskom predlošku. Kao i obično, Tora nam u vezi toga nameće više pitanja nego li nam daje odgovora. U stvari, Tora se zato i naziva knjigom života čovječanstva.

Mi također nismo pripremljeni da prepoznamo spasitelja Izraela u liku Mojsija. Pričali su nam kako ga je Faraonova kćer čudom spasila od nilskih krokodila te ga odgojila na kraljevskom dvoru. On suosjeća sa Židovskim robovima prema kojima se nečovječno postupa, brani ih, pa je prisiljen pobjeći iz Egipta.

O Mojsiju ne čujemo ništa sljedećih šezdeset godina, sve dok se ponovo ne pojavi kao pastir u Midja-

nu, oženjen kćeri Jitroa, vjerskog poglavara koji je, u to doba, još uvijek poganin. Ovo teško da je životopis koji bismo očekivali za vođu Izraela, najvećeg od svih proroka i učitelja čitavog čovječanstva.

Odakle su prozašle njegova svetost i veličina, kako su se razvile, tko su mu bili mentori i kakva je iskustva proživio tijekom tih dugih desetljeća odvojen od svog naroda? Tora nam ne daje nikakav nagovještaj ili odgovor na ta pitanja. Ona u stvari ističe da veličina često puta dolazi iz neočekivanih izvora i od ljudi i vođa koji djeluju van uobičajenih društvenih krugova.

Čitav je život jedna zagonetka, a Židovska priča ostaje neobjašnjiva. Ovime je postavljena pozornica za sve ostalo što će se sada dešavati u Tori. Zbog toga se Židovski narod, kada je prihvatio Toru obavezao B-gu "vršit ćemo i onda ćemo možda pokušati razumjeti," ako želimo prvo razumjeti nikada nećemo dospjeti do vršenja. B-žanska ruka upravlja nama, no ona nikada nije izložena našim racionalnim razmišljanjima i tumačenjima.

U Židovskom životu i zakonu postoji jedna osobina koja u sebi

(nastavak s 12. stranice) **Rabbi Berel Wein: Senzibilnost**

sadrži potrebu za iskazivanjem osjetljivosti prema osjećajima drugih. Ta vrednota nije kruto definirana halahičkim pojmovima poput, recimo, *etroga* ili *suke*. Ona se nalazi u daleko više nedefiniranom području, onom koji se gotovo smatra kulturom i podrazumijeva se sam po sebi.

Zbog toga što nije strogo definirana ne postoje udžbenici o toj temi, a prema mom dugogodišnjem iskustvu u židovskom obrazovanju, ona sigurno nije dio glavnog kurikuluma većine židovskih škola. To je šteta, jer nedostatak osjetljivosti prema osjećajima i potrebama drugih svakako je doveo do toga da je židovsko društvo mnogo razlomljenije, agresivnije i jako podijeljeno, kako ovdje u Izraelu tako i u dobrom dijelu dijaspore.

U devetnaestom stoljeću, u Litvi, rabin Yisrael Lipkin iz Salanta osnovao je ono što je kasnije postalo poznato kao pokret *musara*. Jedna od vrednota koje je isticao skoro najviše od svih ostalih bila je potreba da Židov bude osjetljiv na stanje, uvjerenja i potrebe drugih. *Musarski* pokret izvršio je velik utjecaj na život litavskih Židova, posebno u većini litavskih ješiva do Drugog svjetskog rata.

Nažalost, baš kao što gotovo nitko od litavskih Židova nije preživio rat, tako nije ni *musarski* pokret. Postoje još neke *ješivot* koje naizgled drže do vrijednosti i tekstova tog pokreta, no zapravo njegov utjecaj u današnjem Židovskom svijetu gotovo da ne postoji. Kakva šteta!

Ne kažem da smo nasilni jedni prema drugima, mada je i to, nažalost, u porastu, koliko da nemamo senzibilnosti i osjećaja jedni za druge. Rabini su isticali da se čak i da-

Moïse sauvé des eaux par la fille de Pharaon, Marc Chagall, 1966

vanje milodara siromašnima mora učiniti na pažljiv i častan način. Danas je industrijalizacija dobrotvornog darivanja stvorila užasan jaz između donatora i primatelja, manjak ljudske povezanosti i zastrašujuću bezdušnost darivanja.

Iz raznih razloga kojima vas neću zamarati, bio sam se našao u Luft-hansinom zrakoplovu koji leti iz Tel Aviva za Frankfurt na Majni. Nikad prije nisam letio s Lufthansom i nikada nisam odlazio u Njemačku - moja osobna predrasuda. No, budući da sam morao u Chicago stići upravo tog dana u određeni sat, jedina veza prema Chicagu koja se uklapala u moj raspored bila je preko Frankfurta na Majni. I tako sam se našao u Lufthansinom avionu.

Kada je zrakoplov poletio, dok je stjuard putem razglasa zrakoplova čitao obavijesti o posluživanju hrane, bio sam pogođen njegovom izjavom da se svinjsko meso ne poslužuje na letovima iz i prema Tel Avivu. To me impresioniralo kao jedna iznimno pažljiva gesta, koja uzima u obzir da židovski i muslimanski putnici čine glavninu putni-

ka na relaciji između Tel Aviva i Frankfurta na Majni.

Možda je povijest Njemačke u dvadesetom stoljeću još uvijek uteg na njemačkoj psihi, te ju je učinila osjetljivijom prema drugima. Ja se svakako nadam da je to razlog. Jedan moj prijatelj koji je nedavno napravio *alija* u Izrael pitao me da li su svi izraelski vozači agresivni i nepristojni. Odgovorio sam mu da nikada ne treba generalizirati, ali da nema sumnje da ljudi koji su manje opsjednuti sobom i manje agresivni, te koji su osjetljivi na potrebe drugih oko sebe, mnogo sigurniji i razboritiji vozači. Općenito govoreći, veća količina osjetljivosti učinila bi čuda na raspoloženje i narav našeg društva.

Osjetljivost prema drugima stvara osjećaj solidarnosti zajednice. Solidarnost nije isto što i sukladnost. Pravo na zastupanje drugačijeg gledišta nepovredivo je u talmudskim spisima. Zbog toga, Talmud također ističe da se stajalište druge osobe treba uzeti u obzir, a ne demonizirati ga ili odmah odbaciti.

Škole Hilela i Šamaja nisu se slagale u tri stotine i dvanaest pitanja. Iako je Hilelova škola bila brojnija i autoritativnija, ona je svejedno uvijek bila osjetljiva na mišljenja, rješenja i osjećaje Šamajeve škole. U mnogo slučajeva oni bi povukli svoje mišljenje u korist mišljenja Šamajeve škole kada bi shvatili da je to princip od kojega Šamajeve škole ne može i neće odustati. Zbog toga Talmud kaže da su oba učenja, učenja Hilela i Šamaja, učenja živoga B-ga Izraelova. Na dugoj pruzi života i društva, osjetljivost je ono mazivo koje omogućava glatkije postojanje.

Šabat šalom. ■

Rabbi Yissocher Frand:

Najbolje i najgore ličnosti ljudskog roda

Raši iznosi dva mišljenja na *pasuk*: "Uto u Egiptu zavlada novi kralj koji nije poznavao Josipa" [Šmos 1,8]: Prvo mišljenje je da je doista došlo do nastanka nove vlasti. Drugo je mišljenje da je to bio isti Faraon koji je znao za Josefa no koji je promijenio politiku i nametnuo Židovskom narodu strašan ukaz o ropstvu.

Rav Moshe Feinstein postavio je pitanje: "Zašto bi nam to trebalo biti važno? U čemu je razlika za *hazal* radi li se o novom kralju ili istom kralju s novom politikom?" Rav Moshe ističe da ima nešto što iz ovoga možemo naučiti. Prema mišljenju da je to bio novi kralj – lako možemo razumjeti da će novi kralj imati novu politiku. To kod svoje vlade stalno gledamo – kada dođe do promjene vlasti, mijenja se i politika. Međutim, mišljenje da je to isti kralj s novom politikom uči nas jednu pouku:

Tora nam pokazuje do koje mjere može ljudsko biće potonuti. Ovdje imamo kralja koji toliko duguje

svom savjetniku (Josefu) koliko niti jedan čovjek nikada nije duguovao drugome. Faraon je imao savjetnika koji je doslovce spasio čitavu državu. Ne samo da je spasio državu, već ju je učinio i prosperitetnom. I taj kralj je u stanju neprijateljski se postaviti prema izravnim potomcima tog savjetnika i reći im: "Žao mi je, ali promijenio sam mišljenje. Sada imamo novu politiku."

Važno je znati da se takve stvari događaju. Ne smijemo si misliti: "Nitko ne bi mogao pasti tako nisko da to učini. Nitko ne bi mogao biti tako podmukao, takav izdajnik." Tora nas želi podučiti koliko nezahvalna i nepouzdana mogu biti ljudska bića. Pogledajte samo Faraona.

Rabenu Bechaye navodi *medraš* na ovaj *pasuk*: "Tko niječe dobra koja mu je učinio njegov bližnji, na koncu će zanijekati dobra koja mu čini Svemogući." *Medraš* je ovo načelo izveo od Faraona, o kojemu je pret hodno rečeno: "koji nije poznavao

Josefa" i o kojem se kasnije kaže: "Tko je B-g?" [Šmos 5,2].

Ovo je pouka svima nama – to se može dogoditi ljudskom biću. No ima i gore. U ovoj *paraši* ima još nečuveniji primjer od Faraonovog nedostatka zahvalnosti.

Moše je izašao i ugledao Egipćana kako bičem udara Židova. Moše ubije Egipćana koji tuče Židova. Sutradan, Moše spazi kako se tuku dvojica Židova pa upita onoga koji je prvi napao zašto tuče svog bližnjeg. On se okrene Mošeu pa ga zapita: "Hoćeš li i mene ubiti kao što si ubio onoga drugog?" Moše odvratil: "Vidim da se pročulo!"

Medraš kaže da su Egipćani imali takav sistem da su Egipatski nadzornici bili gospodari Židovskim policajcima kako bi ih prisilili da natjeraju druge Židove da obavljaju posao. *Medraš* kaže da bi svako jutro, u cik zore, Egipatski nadzornici budili Židovske policajce da pošalju druge robove da počnu raditi. Ovaj je Egipatski nadzornik primijetio da je žena policajca kojeg je budio izuzetno lijepa. Nakon što je otpremio policajca od kuće, vratio se i imao odnos s njegovom ženom. Bilo je to prije izlaska sunca i žena je, u tami, mislila da ima odnos sa svojim mužem.

Kada se Židovski policajac vratio svojoj kući ugledao je Egipćanina kako odlazi. Kada je Židovski policajac upitao svoju ženu da li joj je Egipćanin što učinio, ona je priznala da je imali s njime odnos misleći da je to njen muž. Kada je Egipćanin shvatio da je Židov otkrio što je učinio, počeo ga je mlatiti želeći ga zatući.

Ovo je kontekst priče u Tori o

(nastavak s 14. stranice) **Rabbi Vissocher Frand: Najbolje i najgore ličnosti ljudskog roda**

Egipćaninu koji tuče Hebrejina. Kada je Moše to ugledao, znao je uz pomoć *Ruach HaKodeša* [B-žanske intuicije] što je Egipćanin učinio ženi ovog čovjeka i da je ovo što sada čini pokušaj da uništi dokaz svoga zločina. Moše je znao da za zločin preljuba kao i za pokušaj ubojstva, Egipćanin zaslužuje smrtnu kaznu pa je uzeo zakon u svoje ruke i ubio ga.

Židov kojeg je Moše spasio u ovoj priči zvao se Dasan. Sutradan, kada je Moše izašao, ugledao je upravo tog istog Dasana kako tuče drugog Židova. Moše je izgrdio Dasana i rekao: "Ti, pokvarenjače, zašto tučeš svoga bližnjeg?" Dasan se okrenuo prema njemu i podrugnuo se Moše: "Hoćeš li ubiti i mene kao što si ubio Egipćana?" Dasan je potom otišao kod nadležnih službenika i prijavio da je Moše Rabenu ubio Egipćanskog nadglednika, dovodeći time Mošea u nevolju do te mjere da je morao pobjeći da spasi život i prebjeći iz Egipta.

Možemo li si zamisliti nezahvalniju osobu od Dasana? Moše mu spasi život, a on se okrene i dovede Mošea u situaciju da mora pobjeći iz zemlje!

Faraon i Dasan bili su "najgore ličnosti" – potpuno nezahvalni prema onima prema kojima bi trebali gajiti osjećaj duboke zahvalnosti.

Nasuprot tome, sada ću navesti primjer "najbolje ličnosti": Jisro. Kako ide priča o Jisrou? Faraon je sazvao svoje najpovjerljivije savjetnike. Pozvao je Bilaama, Ijova, i Jisroa u svoju komisiju savjetnika. Zatražio ih je da mu pomognu riješiti "Židovski problem": "Budimo oprezni prema njima; ne dajmo im da se množe pa da ako nastane rat ne

pristanu s neprijateljima našim da se bore protiv nas..." [Šmos 1,10]. Komisija savjetnika dosjetila se "briljantne" ideje da se svu mušku novorođenu djecu baci u rijeku Nil. Bilaam je oduševljeno podržao ideju. Ijov je samo šutio. Jisro je dao ostavku na svoje mjesto savjetnika. U to vrijeme nije se moglo samo tako dati ostavku, iz protesta prema politici vlade. Zbog toga se ostajalo bez glave. No Jisro je smatrao da bi bila kolosalna nezahvalnost ovako se okrenuti protiv Josefove obitelji, nakon svega što je učinio za Egipat, i on ni na koji način nije želio u tome sudjelovati.

**Moše je shvaćao da je
jedna od temeljnih
moralnih osobina
koje čovjek mora pokazivati
zahvalnost za
ono što je dobio.**

Što je Jisroa na to potaklo? On je bio "*makir tova*". On je prepoznao kada bi netko učinio uslugu i shvaćao je moralnu odgovornost koju korisnik te usluge ima. On je razumijevao da je jedna od temeljnih moralnih osobina koje čovjek mora iskazivati zahvalnost za ono što je dobio. Ovako hrabar istup Jisroa, rezultirao je time da je on zaslužio da svoju kćer Ciporu uda za Mošea Rabenu.

Kako je Jisro zavrijedio tako odličnog zeta? Moše Rabenu bio je bolji od "najbolje prilike". On je bio bolja prilika od najboljeg od najboljih iz bilo koje *ješive*. On je bio najbolji na svijetu! Na koji način ga je Jisro do-

bio? Odgovor je otkriven u *pasuku* u Tori.

Moše Rabenu je došao u Midjan. Jisroove kćeri su zadirkivale Midjanci. Moše ih je došao obraniti, a Jisrove kćeri su otišle kući i ispričale svom ocu što se dogodilo. Jisro je reagirao iznenadivši se što su njegove kćeri dopustile strancu da ode nakon što ih je izbavio bez da su ga pozvale kući i ponudile mu obrok. On ih je ukorio što su bile toliko nezahvalne. Takav je bio njegov život *Hakaras haTov!* On nije mogao razumjeti kako njegove kćeri nisu mogle usvojiti ključnu osobinu njegovog karaktera – da imaš obavezu prema onome tko ti je učinio uslugu. Kćeri su mu – prema *medrašu* – objasnile da je Moše bio bježao pred pravdom; da je u Egiptu bila raspisana nagrada za njegovu glavu.

I pored toga, Jisro je inzistirao da mu duguju uslugu nakon što ih je izbavio od midjanskih nasilnika. Naredio je kćerima da se vrate i pronađu stranca i inzistiraju da pobje s njima njihovoj kući da jede s njima. Moše Rabenu je došao, sjeo da večera i ostavio lijep dojam na Jisroa. Ostalo je povijest. Jisro je rekao: "Želim ovog čovjeka za zeta!" Ovo je *segula* koje svi mi moramo biti svjesni: Onaj koji je "*makir tov*" [zahvalan] završit će sa "najboljim zetom u povijesti svijeta."

Paraša Šmos iznosi nam ono najbolje i ono najgore svih vremena – najbolje ličnosti ljudskog roda i najgore ličnosti ljudskog roda. U njoj nalazimo najnezahvalnije o kojima ćemo ikada čuti i jednu od najzahvalnijih osoba koje su ikada živjele. ■

Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

"Izbavi me od robovanja mojem Jal"

Tora kaže da je Mojsije izašao iz kraljevske palače, te otišao svojoj braći i gledao njihovo breme. Midraš kaže da je otišao među hebrejske robove i pomagao im u njihovom teškom radu. Mada je suosjećanje lijepa osobina, to nije dovoljno. Mojsije je želio osjetiti patnju koju podnose njegova braća.

Talmud hvali Rebe Zeiru, koji se "nikada nije radovao tuđoj nesreći." Ovo teško da je za pohvalu velikom čovjeku. Radovati se nesreći drugih ljudi je nedopustivo. Pohvala Rebe Zeiru je što se on nije mogao radovati u svojim simhos sve dok je znao da ima drugih koji žive u siromaštvu i nevoljama.

Jedan je hasidski Rebe ugledao svoju kćer i njene prijateljice kako se vesele. Ukorio ih je: "Zar ne znate da je pekarovo dijete jako bolesno? Kako se možete smijati i veseliti se dok znate da drugi pate?"

Ovisnost je bolest "samoživosti." Izliječenje traži uzajamnost.

O razumijevanju patnje

Jedna od tajni u životu je patnja. Ako ljudi vjeruju da je svijet slučajnost, da B-g ne postoji, i da do patnje jednostavno dolazi, što onda, zar ne? U patnji nema svrhe, do nje jednostavno dolazi.

Ali ako vjerujemo da je B-g stvorio svijet, da B-g upravlja svijetom,

stvar postaje mnogo ozbiljnija, a to je, zašto dobrohotni B-g dopušta da ljudi pate? Kako mogu vjerovati B-gu koji dopušta da ljudi pate?

Zašto dobrohotni B-g dopušta da ljudi pate?

Kako mogu vjerovati B-gu koji dopušta da ljudi pate?

Moj odgovor na to djelomično je rezultat događaja koji se dogodio u pedijatrijskoj ordinaciji. U čekaonici je bilo jedno dijete, maleno dijete, sretno dijete, znate, guguće, razigrano je, nasmijano. I došlo je s majkom na svoje drugo ili treće cijepljenje. Čim je izišao liječnik u bijeloj kuti, dijete je bacilo jedan pogled na liječnika, i počelo vrištati.

Dijete zna ovog tipa, ovaj tip ne sluti na dobro, to je tip koji ide oko i bode malu djecu! Zato se čvršće primi za majku. A majka ga podigne i uđe s njim u ambulantu. Ono počne udarati majku. Ne razumije što se to dogodilo s majkom, zašto mu to radi? Ono nikako ne može razumjeti da će mu ova bol koju će morati podnijeti, na neki način spasiti život. Razumijete?

Zanimljiva stvar se dogodi nakon što ga liječnik ubode, da mu injekciju: dijete se čvrsto primi za majku. Rekao sam si, zašto pokušavaš pronaći sigurnost kod svoje majke, zar nije ona surađivala s tim čudovijem? Da, dijete to ne može shvatiti, ali zna da sigurnost može naći kod majke.

Kad ja trpim, ne razumijem zašto mi to B-g čini. Osjećam da to ne zaslužujem. Mogao bih biti i ljut na B-ga. Ali čak i ako sam ljut na B-ga, kao dijete na svoju majku, On je još uvijek moja sigurnost. Ne razumijem to.

Ja ne smatram, ako vjerujemo da B-g vodi svijet, da ikada možemo razumjeti patnju tako da to ima smisla za nas. Jednostavno to moram prepustiti vjeri, B-g zna što radi, i ja to ne razumijem. ■

Biseri hasidske mudrosti

Ta harmonija između vašeg tijela i duše prenosi se dalje, pomažući da se ujedine tijelo i duša, materija i duh cijelog svemira. To znači da ključ smisla i sreće u vašem životu leži u vašim rukama: razumijevanje simetrije i ritma vašeg tijela i duše.

I zato, sljedeći put kad stanete ispred ogledala, upitajte sami sebe: tko to stoji ispred mene? Ja prepoznajem svoje tijelo, ali mogu li prepoznati dušu u njemu? Ja pazim na sve svoje tjelesne potrebe, no jesam li isto toliko pažljiv prema svojoj nježnoj duši?

I konačno: ja dobro znam što trebam. Ali znam li za što sam ja potreban?

R. Simon Jacobson ■

Kohelet kaže: "Neka tvoja odjeća uvijek bude bijela; neka ti na glavi nikada ne ponestane ulja." (9:8)

Čovjek mora stalno biti svjestan da je odjeven u skupocjeno, bijelo, svileno ruho, te da na glavi nosi zdjelicu ulja. Ako je nepažljiv samo za tren, zdjelica će se prevrnuti. Ulje će se razliti i uprljati njegovu odjeću.

R. Menahem Mendel iz Kocka ■

Svaki početak zahtijeva od tebe da otvoriš nova vrata.

Ključ je u davanju i radu.

Udijeli milodar i učini dobro djelo.

R. Nahman iz Breslova ■

Život na ovom svijetu je poput hoda po oštrici noža: sa svake strane zjapi pakao.

R. Moše Leib iz Sasova ■

Bisere sakupio i preveo Nenad Vasiljević

Vossi Katz, Broslov Research Institute:

Muzika naših duša

Jedno od najljepših učenja Rebe Nahmana je da je kralj David zavrijedio da na raspolaganju ima nevjerovatni *ruah hakodesh* (B-žansko nada-hnuće). Kad se David izražavao kroz molitve od kojih je nastala Knjiga psalama, njegove riječi ne samo da su uključivale njegove osobne molbe i probleme, one su uključivale sve s čime je bilo predodređeno da se svatko od nas ponaosob suoči. Zbog toga sebe možemo pronaći u svakom psalmu. Rebe Nahman objašnjava da poveznicu možemo naći čak i s ratovima kralja Davida, jer svi mi vodimo svoje vlastite bitke protiv naših loših želja i misli. Zamišljajući ove osobne konflikte dok čitamo riječi psalama mi se povezujemo s B-gom na jednom impresivnom nivou.

Jednom je neki hasid vršio pritisak na Rebea: "Ali što je sa stihovima koji opisuju veličinu kralja Davida, poput ovoga: 'Sačuvaj moju dušu, jer sam privržen' (*Psalmi 86,2*)? Kralj David je uistinu bio pobožan i pravedan, ali kako ja to mogu kazati o sebi, ja običan Židov?" Rebe je odgovorio da se i taj stih odnosi na nas, jer u svakom od nas ima nešto dobro, i po tom dobru nas se smatra pobožnima (vidi *Likutey Moharan II, 101*).

Naša paraša navodi: "Novi kralj se pojavio u Egiptu, koji nije znao za Josefa" (*Izlazak 1,8*). Kako bi to moglo biti? Nisu li svi znali za Židovskog vicekralja koji je Egipat spasio od gladi?

Kralj Solomon objašnjava da se naše promiskuitetne želje i porivi mogu usporediti sa "starim i bezumnim kraljem" (*Propovjednik 4,13*). Oni su "stari", jer smo rođeni s njima netaknutima, a "bezumni" jer nas njihov prolazni užitek odvrća od prave dobrote. S druge strane, Josefa se naziva *Josef Cadik*. On predstavlja ono dobro koje se nalazi u svakome od nas. Strategija našeg zlog kralja je da nas navede da zaboravimo na našu istinsku suštinu i njezino B-žansko porijeklo. Naša duša je dio B-ga, i zato u nama ima mnogo dobrih strana. Ako smo prisiljeni zaboraviti ih, to samo olakšava da se osjećamo potišteno i ranjivo.

Paraša se nastavlja: "Tako su Egipćani porobili djecu Izraelovu mukotrpnim radom" (*Izlazak 1,13*). Zato što zaboravljamo koliko smo uistinu posebni, ne vidimo baš puno svrhe u životnim poteškoćama. Situacije nas preplave i iscrpe; postajemo robovima naše doživljene sudbine. To

se često događa onda kada počinemo gledati na druge za koje smatramo da su bolji od nas, pa se uspoređujemo s njima. Promatrajući koliko su oni posebni i nadareni, mi propitujemo svoju vlastitu vrijednost. Zaboravljamo na Josefa u

nama.

Prošlog Šabata sam čuo krasnu priču koja objašnjava zašto je ovakav stav toliko pogrešan.

Jedan je pisac pripremao biografiju o legendarnom dirigentu simfonijskog orkestra Arturu Toscaninuu. U nekom trenutku biograf je nazvao Toscaninia i zatražio intervju. Toscanini je odgovorio da ne može udovoljiti molbi jer je već isplanirao da će slušati radijsko emitiranje koncerta kojim je bio dirigirao. Međutim, pristao je da se sastanu nakon emisije.

Kad su se sreli, biograf je rekao u vezi koncerta: "Nije li to bilo veličanstveno?" Toscanini je odgovorio odrično: "Trebalo je biti 120 glazbenika, od toga 15 violinista, ali samo 14 je violinista bilo tamo." Pisac nije mogao vjerovati da bi Toscanini to mogao znati, ali je to sutradan provjerio kod ravnatelja simfonijskog orkestra, koji je potvrdio da je jedan violinist javio da neće doći zbog bolesti. Kad ga je biograf još jednom kontaktirao, Toscanini je objasnio: "Kao dirigent ja sam znao da neke note manjkaju i odmah sam prepoznao da nedostaje jedan violinist."

B-g je dirigent svemira. On očekuje od svakoga od nas da odsvira taj predivni ton koji jedino mi možemo proizvesti.

Baš kao što su Šifra i Pua uljepšavale i tepale novorođenoj Židovskoj djeci, tako isto i mi moramo sebe poticati i naučiti da vidimo ljepotu u našim djetinjim dušama koje tako očajnički čekaju da odrastu i razviju se.

A gutn Shabbos!

Šabat šalom! ■

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah:

TJEDNI ZOHAR: ŠEMOT

Paraša Šemot označava početak nove ere duhovnog rada - *Šovavim*. Naziv *Šovavim* tvore prva slova šest parašot koje opisuju Izlazak. Ovo je prva paraša knjige Izlaska - *Šemot*.

Tijekom ovih šest tjedana, dok čitamo o Izlasku, imamo sjajnu priliku da sebe dovedemo na više, darežljivije mjesto. Ovi tjedni nisu laki. Skrivena bol, konflikti i stres imaju tendenciju da isplivaju na površinu. Moramo biti strpljivi i hrabri. Želimo svima uspjeh!

Priča u paraši *Šemot* - Izlazak počinje riječima "Ovo su imena sinova Izraelovih koji dolaze u Egipat ..." a Zohar nam objašnjava da nam knjiga Izlaska pripovijeda nekoliko priča. Površinska, jednostavna priča je poznata priča o Mošeovom izbjavljenju Izraelaca iz egipatskog ropstva. Dublja priča je priča o neprestanoj borbi između naše duše (šifra: Izraelaca) i tijela (Egipat, na hebrejskom: *Micrajim*, iz korijena *mecar* (tjesnac), usko mjesto - naše je tijelo tamnica duše), i to je razlog zašto Tora govori u sadašnjem vremenu - "... koji dolaze u Egipat ...", jer ta je borba naša stvarnost u bilo kojem trenutku. Svatko od nas ima svog faraona, pa kada zamijenimo mjesta hebrejskih slova u riječi faraon dobivamo riječ *ha-oref* (vrat, šija), što nam sugerira da naše tijelo okreće vrat (tj. leđa) duši. I to je prikazano u našoj priči, kada Moše kaže faraonu: "Ovako govori G-spod, B-g Izraelov: Pusti moj narod da ide ..." a Faraon mu odgovori: "... Tko je G-spod da ja poslušam njegov glas i pustim Izraelce da idu? ..." - to je tijelo koje okreće leđa duši, ili stalni rat između materijalističke svijesti i duha - bitka za naš identitet.

Zohar nas podučava da kao što naše tijelo raste, tako raste i naša duša. To znači da sile duše (u našoj

priči: Djeca Izraela) u naše tijelo (Egipat) ulaze postupno, u fazama. Pravi rat započinje u dobi *bar/bat micve*, neposredno nakon što je naša duša nakupila dovoljno snage da se može sama boriti. Svake godine, tijekom šest tjedana u kojima se čita priča o Izlasku imamo priliku još jednom proći kroz taj rat. To se razdoblje naziva "Vrijeme *šovavima*" (*šovavim* je, na hebrejskom, kratica sastavljena od prvih slova prvih šest parašijot knjige Izlaska: *Šemot, Va-Era, Bo, Bešalah, Jitro, Mišpatim*), u kojem se nebesa otvaraju da bi nam dopustila da ponovno doživimo proces rasta i dostizanja prave zrelosti. Istinska je zrelost psihičko stanje stvarne slobode.

Vrhunac priče o Izlasku je otkrivenje na gori Sinaj; i kada Moše donosi s gore ploče saveza rečeno je: "a pismo je bilo pismo B-žje, urezao na ploče" - a Midraš objašnjava da ne bismo trebali čitati "urezano" (*harut*, na hebrejskom), nego *herut* (sloboda). Istinska sloboda je ono psihičko stanje u kojem um može savladati sva ograničenja našeg tijela uključujući i anđela smrti.

Zohar podučava da kako bismo prevladali tjelesna ograničenja mi moramo izabrati put ljubavi - "...voli

bližnjega svoga kao samoga sebe ...". Od trenutka kada se uspijemo osloboditi samih sebe i voljeti svog bližnjeg, bezuvjetna ljubav je znak da smo oslobođeni okova koji sputavaju naše tijelo.

Važno je razumjeti da se Izlazak može dogoditi u svakom području našega života. Svatko od nas ima priliku izbaviti se iz svog vlastitog Egipta. Prilika koju dobivamo u sljedećih šest tjedana je da ispravimo ona vremena kada smo posturali na nezreo, neodgovoran, sebičan način (hebrejski: *šovavim*).

Tjedni alati za duhovni rast

Prema kabali paraša (priča) *Šemot* je početak jednog vrlo važnog perioda godine, šest tjedana *šovavima* (početna slova parašot za tih 6 tjedana). Tijekom šest tjedana, dok čitamo o Izlasku, pruža nam se jako dobra prilika da sebe dovedemo na više, slobodnije mjesto. Ovi tjedni nisu lagani - prikriivena bol, sukobi i stres streme tome da izbiju na površinu. Moramo ostati strpljivi i hrabri. Tim *Kabale uživo* želi vam svima da uspijete u tome! ■

Prevela: Tamar Buchwald

Nisan Mindol:

Moja molitvaa što se mene tiče (My prayer ...as for me)

Drugi dio: Šabatne molitve

Lo Teivoši

„Nemoj se stidjeti, nit sram nek ti budi!
Što plašiš se Cione, što tužiš sad?
U tebe stavljamo svu našu nadu,
Da izgrađen bit će opet grad!“

Nastavljajući s temom konačnog iskupljenja, pjesnik uvjerava Židovski narod da više nikada neće biti posramljeni niti ponovno poniženi. I ovdje nalazimo parafrazu riječi proroka Izaije; „Ne boj se, jer nećeš biti posramljen,“ itd. (*Izaija 54,4*). Razlog za strah je da su se nakon ranijih iskupljenja – iz Egiptskog i Babilonskog ropstva – ponovila nova progona i ropstva radi kojih je Židovski narod doživio strašne patnje. Ta iskupljenja nisu bila trajna, jer je nakon izbavljenja iz Egipta, slijedilo progona i Babilonsko ropstvo, Jeruzalem je bio razoren po drugi put nakon čega je slijedio izgon iz Svete Zemlje, a Židovski se narod raspršio po cijelom svijetu i to dugotrajno, gorko progona traje i dalje. Ali, nakon slijedeće *geula*, doći će do konačnog i potpunog iskupljenja, uvjerava nas pjesnik, više neće biti novih razočaranja, niti se treba bojati da će nas tko moći posramiti ili ponovno ponižiti. Stoga, nema razloga „biti pokunjen“ ili „u strahu“ – pojmovi koje je pjesnik posudio iz Psalma. (*Psalmi 42,12*).

Obraćajući se Jeruzalemu, pjesnik uvjerava Sveti Grad da će ponovo biti siguran i pouzdan za Židove koji će se vratiti u Kraljevski Grad iz svih dijelova svijeta. Ovaj stih (koji je treći po redu u kitici) također je preuzet iz Izajinog proročanstva: „B-g je utemeljio Cion, i siromašni iz Njegovog naroda će vjerovati (tj. u gradu naći utočište) u njega.“ (*Izaija 14,32*). Prema Rašiju, „siromašni iz Njegovog naroda“ uključuje i deset plemena (koje je prognao Asirski vladar Šalmaneser otprilike 133 godina prije nego što je Nebuhadnezar vladar Babilona razorio Jeruzalem).

Zadnji stihu u kitici je iz Jeremije: „Ovako je rekao B-g: Gle, vratiti ću iz zarobljeništva Jakovljeve šatore i biti ću milostiv mjestima gdje će boraviti, i Grad će se obnoviti na njegovim ruševinama (na njegovom prijašnjem mjestu) i Palača (*Bet Hamikdaš*) će se obnoviti na svom starom mjestu.“ (*Jeremija 30,18*)

Vehaju limšisa

„Ponestaše oni, što spališe tebe,
Što te pljačkahu u bijesu svom!
Radovat će se stobom B-g tvoj,
Ko zaručnik sa nevjestom!“

I ova je kitica kao i prethodne, sastavljena od navoda iz proroštava proroka Izaije i Jeremije.

Jeremija kaže: „Oni koji su te opljačkali, bit će opljačkani, i oni koji su te orobili biti će orobljeni.“ (*Jeremija 30,16*).

Izaija kada se obraća Cionu (Jeruzalemu) kaže: „Tvoje ruševine i tvoja napuštena mjesta, i tvoja opustošena zemlja, sada će se napuniti gomilama ljudi i svi će oni koji su te razarali biti daleko od tebe. (*Izaija 49,19*)

Jeruzalem je bio razaran i pljačkan mnogo puta, a Sveta Zemlja je bila postala pustinjom. Ali, B-g nas je uvjeravao, preko Njegovih svetih Proroka, ne samo da će se Jeruzalem ponovo izgraditi na svom prijašnjem mjestu, i da će svi razoreni i napušteni gradovi i sela u našoj zemlji biti obnovljeni, i još k tome, biti napučeniji čak i prije nego što se

(nastavak s 20. stranice) **Nisan Mindel: Moja molitva ...a što se mene tiče**

svi Židovi vrata u Svetu Zemlju sa svih strana svijeta.

Dva zadnja stiha su preuzeta iz Izaije, u kojima Prorok opisuje radost Židova koji su se vratili u svoju zemlju i novu privrženost i vezu između B-ga i Njegovog naroda kao što je radost (i veza) između vjerenice i vjerenika. (Izaija 62,5) Čuveni Rabbi David Kimchi (*RaDaK*) dubokoumno je protumačio ovu usporedbu. On kaže da kao što su vjerenica i vjerenik odani jedno drugome, i dovoljni su sami sebi, te im nije potreban nitko drugi, tako i

zemlja Izrael, kada su je opustošili drugi narodi, nikada nije prihvatila druge narode, i bila je pusta i nenaseljena kroz mnoga stoljeća. Prihvatila je samo Židovski narod, svoju pravu djecu i samo je Židovima dala priliku za život na njoj, radujući se s njima kao što se raduju vjerenica i vjerenik koji pripadaju jedno drugome. ■

Odabrala i prevela Jasenka Furst

Iz domaćeg tiska

ARTEFAKT

ARHEOLOZI OTKRILI 2700 GODINA STAR PEČAT UPRAVITELJA JERUZALEMA: 'Ovo je potvrda biblijske priče...'

net.hr 2.1.2018.

Otkriven je otisak pečata upravitelja Jeruzalema iz biblijskih vremena.

Izraelski arheolozi u ponedjeljak su otkrili 2700 godina star otisak pečata u glini za koji vjeruju da je pripadao biblijskome upravitelju Jeruzalema. Artefakt je napisan na starohebrejskom, a čini se da je pripadao upravitelju grada, što je u ono doba bio najugledniji položaj u Jeruzalemu, izvijestila je Izraelska uprava za starine.

Otisak je veličine manje kovanice, a na njemu su obris

dvojice muškaraca okrenutih jednog prema drugome i odjevenih u prugaste halje koje im sežu do koljena. Iskopan je blizu Zida plača u starome dijelu grada.

"Pronalazak otiska pečata u glini ide u prilog biblijskoj priči o postojanju upravitelja grada Jeruzalema prije 2700 godina", rekao je jedan od njegovih pronalazača, Shlomit Weksler-Bdolah iz Izraelske uprave za starine. Upravitelje

Jeruzalema imenovali su kraljevi, a u Bibliji se spominju dvaput – u Drugoj knjizi o

Kraljevima i u Drugoj knjizi Ljetopisa. ■

NE ZABORAVLJA

"Mi smo na samo jedan otkucaj srca daleko od novog Aušvica"

b92 1.1.2018.

Pevač benda Ajron Meijden, Brus Dickinson, izneo je svoje nimalo optimistično viđenje čovečanstva u 21. veku. On je, u intervjuu koji je dao za Newsweek, govorio o nekadašnjem nacističkom koncentracionom logoru Aušvic, koji je sa ostalim članovima benda posetio 1984. kada su održali koncert u Vroclavu.

"To je veoma sablasno mesto. Poljak, vodič, koji nam pokazao logor, tamo je svakoga dana. Kako neko to može da podnese? Ja ne bih mogao da izdržim tamo više od par sati. To mesto smrdi na zlo", rekao je Dickinson.

Komentarišući trenutnu situa-

ciju u svetu, pevač je istakao:

"Mislimo da smo svi mi savremena ljudska bića 21. veka, ali smo na samo jedan otkucaj srca daleko od Aušvica. Tu ne mislim samo na Jevreje."

"Nešto ekvivalentno tome se svakog dana događa negde u svetu. Taman pomisliš: 'Kada smo počeli da se razvijamo?', i onda se neko ludilo desi, kao što je masakr na koncertu u Las Vegasu. To ne natera da se zapitaš: Šta se to dešava sa ljudima? Da li smo svi mi sposobni za takvo nešto?"

Brus Dickinson je o Aušvicu pisao i u svojim memoarima pod naslovom "What Does This Button Do?" (Čemu služi ovo dugme), koji su objavljeni u

oktobru.

"To je banalnost planske industrijske egzekucije u kontrastu sa vrislima iz gasnih komora, koji su pravo merilo užasa."

"Taj užas je, verujem, skriveni

strah da bismo svi, duboko u sebi, mogli da budemo ista takva čudovišta. Stresem se i na samu pomisao na to... Mnogo sam plakao posle posete Aušvicu", napisao je Dickinson. ■